

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej program polityki »Droga ku cyfrowej dekadzie« do 2030 r.»

[COM(2021) 574 final – 2021/0293 (COD)]

(2022/C 194/12)

Sprawozdawczyni: **Violeta JELIĆ**

Współsprawozdawca: **Philip VON BROCKDORFF**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 18.10.2021 Rada, 26.10.2021
Podstawa prawna	Art. 173 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	13.12.2021
Data przyjęcia na sesji plenarnej	19.1.2022
Sesja plenarna nr	566
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	239/1/6

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Pandemia COVID-19 ujawniła kluczowe znaczenie technologii dla odporności gospodarczej i zdrowotnej; z tego względu transformacja cyfrowa oraz suwerenność technologiczna UE stały się kwestiami wielkiej wagi. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) wzywa zatem UE, by rozwijała swoją suwerenność technologiczną, która w nadchodzących latach ma stanowić kluczowy filar europejskiej ścieżki rozwoju gospodarczego, społecznego i środowiskowego.

1.2. EKES podkreśla, że suwerenność technologiczna musi opierać się na globalnej konkurencyjności polegającej na solidnej współpracy między państwami członkowskimi, co jest niezbędnym warunkiem wstępnym, aby UE mogła wyznaczać światowe standardy, w tym w zakresie wiarygodności technologii.

1.3. Komitet podkreśla, że transformacja cyfrowa musi przebiegać w sposób zrównoważony, ukierunkowany na człowieka i sprzyjający włączeniu społecznemu. EKES uważa, że kluczowe znaczenie ma w tym kontekście zapewnienie zaangażowania przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, w tym partnerów społecznych, organizacji konsumenckich i innych zainteresowanych stron, w kształtowanie, wdrażanie i monitorowanie programu polityki i powiązanych krajowych planów działania.

1.4. Udana transformacja cyfrowa wymaga doskonałości w zakresie technologii i talentów, a także tego, aby wszyscy obywatele mieli solidne i wszechstronne podstawy w zakresie umiejętności i kompetencji cyfrowych. EKES podkreśla, że należy zwrócić szczególną uwagę na osoby najbardziej narażone na wykluczenie wynikające z przepaści cyfrowej, tj. na osoby starsze, z niskimi kwalifikacjami oraz osoby z niepełnosprawnościami.

1.5. Doskonałość technologiczna opiera się na silnej podstawie przemysłowej, intensywnych innowacjach i inwestycjach. EKES podkreśla znaczenie inwestycji w infrastrukturę cyfrową oraz rozwoju jednolitego rynku danych; są to istotne czynniki umożliwiające prawidłowy rozwój cyfrowy we wszystkich regionach UE, zarówno wśród obywateli, jak i przedsiębiorstw.

1.6. Europejskie firmy potrzebują sprzyjających warunków dla innowacji, inwestycji i działalności w porównaniu z zagraniczną konkurencją. Przy promowaniu innowacyjnych przedsiębiorstw należy zadbać o to, aby wszystkie przedsiębiorstwa (w tym mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, a także przedsiębiorstwa gospodarki społecznej) były zachęcane do udziału w postępie oraz aby mogły się w niego zaangażować i czerpać z niego korzyści.

1.7. Bycie w cyfrowej czołówce wymaga współpracy sektora prywatnego i publicznego. EKES podkreśla kluczową rolę sektora publicznego w rozwoju cyfrowym poprzez transformację cyfrową usług publicznych i administracji. Jest to sposób nie tylko na zwiększenie wydajności tych usług, ale także ułatwienie inkluzywnego dostępu do nich.

1.8. EKES uważa, że projekty wielokrajowe to cenna inicjatywa mająca na celu wspieranie doskonałości UE w zakresie technologii cyfrowej i wzmocnienie jej pozycji na świecie. Oprócz rozpowszechniania dobrych praktyk ponad granicami inicjatywa ta pomogłaby również w znalezieniu rozwiązań odnośnie do wyzwań, które wymagają większych zasobów niż jest to możliwe dla danego państwa członkowskiego. Komitet z zadowoleniem przyjmuje również pomysł utworzenia konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury cyfrowej (EDIC) jako narzędzia łączącego finansowanie unijne i krajowe z finansowaniem prywatnym na potrzeby programu.

1.9. EKES podkreśla, że projekty wielokrajowe powinny obejmować jak największą liczbę państw członkowskich, aby wspierać wzajemnie połączony, interoperacyjny i bezpieczny jednolity rynek cyfrowy oraz wyeliminować luki w krytycznych zdolnościach w całej UE. W tym celu EKES wzywa Komisję do przyspieszenia realizacji projektów i kierowania nimi w taki sposób, aby zapewnić jak największe korzyści z punktu widzenia całej UE.

2. Uwagi ogólne

2.1. Pandemia COVID-19 ujawniła kluczowe znaczenie technologii dla odporności gospodarczej i zdrowotnej; z tego względu transformacja cyfrowa oraz suwerenność technologiczna UE stały się kwestiami wielkiej wagi. Rosnące napięcia między USA a Chinami stanowią dodatkową zachętę dla UE do rozwijania własnych zdolności cyfrowych; takie napięcie może stać się polem bitwy w walce o dominację technologiczną i przemysłową.

2.2. W tej sytuacji konieczne jest, aby UE pilnie podjęła działania i rozwinęła swoją suwerenność cyfrową, która w nadchodzących latach ma stanowić kluczowy filar transformacji cyfrowej i ścieżek wzrostu gospodarczego w Europie, a także wpływać na bezpieczeństwo i pozycję UE na świecie. EKES uważa, że suwerenność cyfrowa pomogłaby wzmocnić potencjalne mocne strony UE i wyeliminować strategiczne słabości w dziedzinie technologii. Mogłaby również zmienić zasady gry w odniesieniu do jednolitego rynku i poszerzyć wykorzystanie otwartych rynków i łańcuchów dostaw, aby uniknąć nadmiernego polegania na zastrzeżonych prawnie systemach.

2.3. Wyzwanie to jest poważne, ponieważ UE musi przejąć wiodącą rolę w dziedzinie technologii w sytuacji, w której państwom członkowskim UE brakuje obecnie wspólnego stanowiska w kwestiach technologicznych lub nawet wspólnego zrozumienia strategicznego znaczenia technologii cyfrowych, na przykład w zakresie łączy szerokopasmowych lub zastosowania sztucznej inteligencji.

2.4. Transformacja cyfrowa jest również kwestią wartości UE i sposobem wykorzystania nowoczesnych technologii, aby wzmocnić zrównoważony rozwój pod względem gospodarczym, społecznym i środowiskowym, w tym poprzez tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy oraz przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym i bezemisyjną. EKES wyraża zadowolenie, że w kwestii transformacji cyfrowej kładzie się nacisk na podejście ukierunkowane na człowieka i sprzyjające włączeniu społecznemu, z należyтым uwzględnieniem interesów konsumentów, pracowników, przedsiębiorców i ogółu społeczeństwa, w tym ochrony prywatności i danych osobowych, bezpieczeństwa technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz efektywności energetycznej i materiałowej systemów cyfrowych.

2.5. Komitet z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący decyzji w sprawie ustanowienia programu polityki do 2030 r. zatytułowanego „Droga ku cyfrowej dekadzie” w ramach orędzia o stanie Unii za 2021 r. oraz jako kontynuację komunikatu w sprawie cyfrowego kompasu oraz poprzedniej strategii cyfrowej. EKES już wcześniej przedstawił swoją opinię w sprawie tego komunikatu⁽¹⁾.

2.6. EKES podkreśla, że podstawą suwerenności cyfrowej jest konkurencyjność, która opiera się na solidnej współpracy między państwami członkowskimi. Towarzyszyć jej musi zaangażowanie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, w tym przedsiębiorstw, pracowników, konsumentów, środowiska akademickiego i innych zainteresowanych stron. Sukces w globalnej konkurencji oraz unikanie protekcyjności i izolacji to warunki wstępne, aby UE mogła wyznaczać światowe standardy, w tym w zakresie wiarygodności technologii i ich ukierunkowania na człowieka. Wymaga to doskonałości w dziedzinie technologii i talentów, a także tego, aby wszyscy obywatele mieli solidne i wszechstronne podstawy w zakresie umiejętności i kompetencji cyfrowych.

2.7. Inwestycje w infrastrukturę cyfrową i rozwój jednolitego rynku danych są niezbędnymi i istotnymi warunkami prawidłowego rozwoju cyfrowego we wszystkich regionach UE. Zapewnienie opartej na zasadach i równych szansach działalności cyfrowej jest ważne również na szczeblu międzynarodowym. Jednocześnie coraz większe znaczenie ma zwracanie należytej uwagi na cyberbezpieczeństwo w całym łańcuchu wartości.

2.8. Doskonałość technologiczna opiera się na silnej podstawie przemysłowej, intensywnych innowacjach i inwestycjach. Europejskie firmy potrzebują zatem całościowego otoczenia biznesowego, które zapewni im korzystne warunki w porównaniu z zagranicznymi konkurentami. Przy promowaniu innowacyjnych przedsiębiorstw należy zadbać o to, aby wszystkie przedsiębiorstwa (w tym mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, a także przedsiębiorstwa gospodarki społecznej) były zachęcane do udziału w postępie oraz aby mogły się w niego zaangażować i czerpać z niego korzyści.

⁽¹⁾ Dz.U. C 374 z 16.9.2021, s. 22.

2.9. Bycie w cyfrowej czołówce wymaga współpracy sektora prywatnego i publicznego. EKES podkreśla kluczową rolę sektora publicznego w rozwoju cyfrowym poprzez transformację cyfrową usług publicznych i administracji. Jest to sposób nie tylko na zwiększenie wydajności tych usług, ale także ułatwienie inkluzywnego dostępu do nich.

2.10. W tym kontekście EKES uważa, że cztery priorytetowe obszary działań określone w cyfrowym Kompasie – umiejętności, infrastruktura, przedsiębiorstwa, sektor publiczny – mają duże znaczenie dla transformacji cyfrowej. Komitet uważa również, że konkretne cele dla każdego obszaru priorytetowego pomagają kierować postępowaniem i je śledzić. Jednak co najmniej równie ważne jest stworzenie sprzyjających i wspierających warunków do wdrożenia konkretnych środków niezbędnych do osiągnięcia tych celów.

2.11. Finansowanie jest jednym z głównych czynników rozwoju cyfrowego. Zarówno finansowanie publiczne, jak i prywatne odgrywa ważną rolę w ułatwianiu inwestowania w badania i innowacje, edukację i szkolenia oraz infrastrukturę techniczną. Ramy regulacyjne to kolejny ogólny czynnik kształtujący rozwój cyfrowy. EKES uważa, że ważne jest, aby przepisy zachęcały do innowacji i inwestycji w transformację cyfrową i były jednocześnie zgodne z prawami człowieka oraz celami środowiskowymi i klimatycznymi.

2.12. Komitet jest zdania, że współpraca i skoordynowane działania między państwami członkowskimi mają kluczowe znaczenie dla bardziej efektywnego wykorzystania zasobów i umożliwienia inwestycji na dużą skalę, których nie mogą realizować samodzielnie poszczególne kraje. Współpraca ma także kluczowe znaczenie dla bycia w czołówce cyfrowej w skali globalnej. EKES zgadza się również z propozycją kształtowania drogi ku transformacji cyfrowej przy użyciu podejścia międzysektorowego i integracji wszystkich odpowiednich obszarów polityki, takich jak badania i innowacje, polityka przemysłowa, edukacyjna, gospodarcza i społeczna oraz polityka zatrudnienia.

2.13. Należy jednak zadbać o to, by wszyscy obywatele byli włączani w transformację cyfrową i związane z nią wysiłki. W tym względzie we wniosku należy odpowiednio uwzględnić osoby najbardziej narażone na wykluczenie wynikające z przepaści cyfrowej. Należy zatem zwrócić szczególną uwagę na potrzeby osób starszych i osób z niepełnosprawnościami pod względem wymogów w zakresie szkolenia, umiejętności i dostępności usług cyfrowych.

2.14. EKES uważa, że kluczowe znaczenie ma tu zaangażowanie przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego – nie tylko partnerów społecznych, ale również organizacji konsumenckich i innych zainteresowanych stron, aby zapewnić przyjęcie i realizację programu, a także kształtowanie, wdrażanie i monitorowanie programu polityki i związanych z nim krajowych planów działania.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje wizję Komisji i możliwości europejskiej transformacji cyfrowej, ponieważ wspiera ona skoordynowane działania w całej UE poprzez ustanowienie mechanizmu monitorowania i współpracy, aby ukierunkować i wzmocnić politykę, środki i działania służące osiągnięciu cyfrowych celów UE za pośrednictwem współpracy między państwami członkowskimi.

3.2. Cele ogólne

3.2.1. EKES uważa, że ogólne cele określone we wniosku są istotne dla skutecznego wspierania rozwoju cyfrowego, zgodnie z zasadami i aspektami wskazanymi w uwagach ogólnych powyżej.

3.2.2. Komitet podkreśla, że cele ogólne stanowią jakościowe ramy dla ilościowych celów cyfrowych i z tego względu należy je ściśle monitorować wraz z celami, aby zapewnić ich realizację w sposób zgodny z celami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi.

3.3. Cele cyfrowe

3.3.1. EKES uważa, że cztery obszary priorytetowe i ich cele wzajemnie się uzupełniają, i podkreśla, że należy je rozwijać w całości. Na przykład odpowiednie umiejętności i odpowiednia infrastruktura umożliwiają rozwój przedsiębiorstw i usług publicznych.

3.3.2. EKES wzywa do wyznaczania ambitnych celów w zakresie zwiększania liczby osób posiadających przynajmniej podstawowe umiejętności cyfrowe i uważa, że wszyscy ludzie powinni mieć możliwość zdobycia podstawowych umiejętności cyfrowych, w tym umiejętności w zakresie cyberbezpieczeństwa. W procesie tym nie można pominąć osób o niskich kwalifikacjach ani osób starszych. Należy ułatwiać realizację tych celów poprzez finansowanie unijne i krajowe, na przykład za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Społecznego.

3.3.3. Oprócz celów w zakresie zdobywania podstawowych umiejętności EKES podkreśla potrzebę zwiększania zawodowych umiejętności cyfrowych, aby zwalczać lukę kompetencyjną i sprostać wymogom życia zawodowego.

3.3.4. Z perspektywy wzmocnienia doskonałości technologicznej EKES popiera znaczny wzrost liczby zatrudnionych wysoko wykwalifikowanych specjalistów cyfrowych. Komitet uważa również, że zwiększenie konwergencji między kobietami a mężczyznami ma zasadnicze znaczenie dla uwolnienia pełni potencjału społeczeństwa w tym zakresie. Oprócz krajowych specjalistów warto przyciągnąć zagraniczne talenty poprzez realizację projektów współpracy badawczej.

3.3.5. Ponieważ odpowiednia infrastruktura jest warunkiem wstępnym wszelkiego rozwoju cyfrowego, EKES w pełni popiera dążenie wszystkich europejskich gospodarstw domowych do korzystania z niezawodnych i szybkich połączeń. Jest to równie ważne dla wszystkich przedsiębiorstw. Ponadto przedsiębiorstwa i konsumenci są coraz bardziej połączeni ze sobą dzięki produktom i usługom cyfrowym.

3.3.6. Aby wzmocnić globalną pozycję UE i zmniejszyć zależność od technologii zagranicznych, EKES popiera cel, jakim jest zwiększenie produkcji półprzewodników w UE, podkreślając jednocześnie potrzebę zwiększenia produkcji innych komponentów przemysłowych. To samo dotyczy zwiększenia możliwości kwantowych, w tym szybkiego wprowadzenia komputera kwantowego i rozmieszczenia węzłów brzegowych.

3.3.7. Ponieważ przedsiębiorstwa odgrywają kluczową rolę w transformacji cyfrowej, EKES uważa, że konieczne jest zachęcanie do wykorzystywania technologii cyfrowych we wszystkich przedsiębiorstwach. EKES popiera cel zakładający 70 % wykorzystanie technologii, ale uważa, że nie należy ich określać ani szczegółowo, ani jednoznacznie, ponieważ mogłoby to stanowić zagrożenie dla innowacji. Chociaż sztuczna inteligencja, usługi w chmurze i duże zbiory danych mają obecnie znaczenie jako technologie strategiczne, w przyszłości nadal będą rozwijać się nowe technologie, a EKES zaleca, aby wspomniany cel był neutralny pod względem technologicznym.

3.3.8. Chociaż ważne jest, aby zwiększyć wykorzystanie sztucznej inteligencji i innych zaawansowanych technologii, należy również uznać, że małe i średnie przedsiębiorstwa stoją przed dużymi wyzwaniami związanymi z wdrażaniem nawet podstawowych technologii cyfrowych. Szczególną uwagę należy zwrócić na mikroprzedsiębiorstwa, które stanowią największą liczebnie grupę przedsiębiorstw, ale dysponują najmniejszymi zasobami. Ponadto należy uwzględnić specyfikę przedsiębiorstw gospodarki społecznej.

3.3.9. EKES popiera wspieranie innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up i scale-up poprzez poprawę ich dostępu do finansowania. Biorąc pod uwagę duży udział innych rodzajów MŚP, kluczowe jest również wspieranie ich w transformacji cyfrowej.

3.3.10. Cele w zakresie transformacji cyfrowej usług publicznych są bardzo mile widziane zarówno z punktu widzenia obywateli, jak i przedsiębiorstw. EKES zauważa również, że transformacja cyfrowa przedsiębiorstw i usług publicznych są ze sobą ściśle powiązane i służą sobie nawzajem.

3.4. Monitorowanie i sprawozdawczość

3.4.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje dążenie do określenia kluczowych wskaźników skuteczności działania dla każdego celu cyfrowego, aby umożliwić monitorowanie postępów w porównywalny i przejrzysty sposób. Komitet podkreśla potrzebę unikania powielania w procesie gromadzenia danych oraz możliwie najobszerniejszego wykorzystywania istniejących źródeł i systemów. Indeks gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego (DESI) stanowi odpowiednią podstawę tych działań.

3.4.2. EKES uważa, że ważne jest, aby roczne sprawozdanie na temat stanu cyfrowej dekady pomogło w śledzeniu postępów i identyfikowaniu problemów zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym. Ponadto sprawozdanie powinno pomóc państwom członkowskim w analizie porównawczej ich działań, a także w uczeniu się od siebie nawzajem.

3.5. Krajowe plany działania i ich ocena

3.5.1. Krajowe strategiczne plany działania znajdują się w centrum programu polityki, a zatem mają ogromne znaczenie dla rozwoju cyfrowego w UE. Dlatego ważne jest, aby wspierać państwa członkowskie w tym zakresie. Chociaż państwa członkowskie potrzebują oczywiście wytycznych dotyczących sposobu oceny i przewidywania skutków planowanych polityk, środków i działań, jeszcze ważniejsze jest zapewnienie wsparcia na rzecz tych środków i działań.

3.5.2. Wniosek dotyczący programu polityki oparty jest na celach przyjętych na szczeblu UE, co oznacza, że nie zawiera bezwzględnych celów dla poszczególnych państw członkowskich. Wynika z tego, że proces oceny krajowych planów działania i osiągnięcia w ich ramach celów na poziomie UE jest bardzo wymagający.

3.5.3. EKES uważa, że prognozowane na szczeblu unijnym kierunki przyszłych zmian są użytecznym narzędziem pozwalającym w przybliżeniu nakreślić przyszły rozwój sytuacji. Należy jednak unikać formułowania na tej podstawie zbyt uproszczonych wniosków lub zaleceń.

3.5.4. Chociaż coroczna ocena i proces współpracy między Komisją a państwami członkowskimi są ważne, EKES uważa, że wymiana dobrych praktyk, przeprowadzanie wzajemnych ocen i tworzenie projektów wielokrajowych między państwami członkowskimi są wydajnymi sposobami wspierania postępu.

3.5.5. Biorąc pod uwagę, że istnieje kilka równoległych procesów, które zmierzają do realizacji celów na szczeblu UE w różnych dziedzinach polityki, EKES podkreśla potrzebę zapewnienia spójności polityki oraz uniknięcia wielokrotnych i powielających się działań. Mając świadomość, że czas nagli, warto również rozważyć, czy proces ten musi być powtarzany co roku, zważywszy, że realizacja wielu działań wymaga dłuższego czasu.

3.6. Projekty wielokrajowe

3.6.1. EKES uważa projekty wielokrajowe za cenne narzędzie, które pomoże ugruntować doskonałość i globalną pozycję UE w wybranych obszarach. Mogą one również pomóc w znalezieniu rozwiązań odnośnie do wyzwań, które wymagają większych zasobów niż może udostępnić pojedyncze państwo członkowskie. Ponadto projekty wielokrajowe są jednym ze sposobów rozpowszechniania dobrych praktyk ponad granicami.

3.6.2. Zamiast przyczyniać się jedynie do realizacji celów cyfrowych, projekty wielokrajowe powinny zawsze dążyć do tworzenia prawdziwej wartości dodanej dla krajów uczestniczących i dla UE jako całości. EKES uważa, że projekty dotyczące innowacji, infrastruktury i rozwoju umiejętności najlepiej spełniają ten wymóg.

3.6.3. EKES podkreśla, że ten mechanizm współpracy nie może zwiększać żadnych podziałów w UE, a wręcz przeciwnie, powinien prowadzić do silniejszej Unii. W tym celu ważne jest, aby wszystkie państwa członkowskie miały możliwość uczestniczenia w projektach wielokrajowych, w zależności od ich interesów oraz wkładu finansowego i niefinansowego. EKES wzywa Komisję do przyspieszenia realizacji projektów i kierowania nimi w sposób, który zapewni jak największe korzyści z punktu widzenia całej UE.

3.7. Konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury cyfrowej (EDIC)

3.7.1. We wniosku przewidziano możliwość ustanowienia konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury cyfrowej (EDIC), aby realizować projekty wielokrajowe, które mają zostać przyjęte przez Komisję na wniosek co najmniej trzech państw członkowskich. EKES z zadowoleniem przyjmuje pomysł utworzenia EDIC jako narzędzia łączącego finansowanie unijne i krajowe z finansowaniem prywatnym do celów programu polityki w zakresie dekady cyfrowej.

3.7.2. Podobnie jak w przypadku samych projektów wielokrajowych, wdrożenie EDIC musi mieć charakter inkluzywny, umożliwiający każdemu państwu członkowskiemu przystąpienie do konsorcjum jako członek, na rozsądnych warunkach, lub jako obserwator. Ogólnie rzecz biorąc, statut EDIC musi być jasny i określać role państw członkowskich, Komisji i innych uczestników, takich jak organizacje międzynarodowe lub podmioty prywatne.

Bruksela, dnia 19 stycznia 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
